

Validering af
projekter,
verifikation af
effekter
og håndtering af
projektafviigelser

Tillæg til standarden:

**Bidrag til den danske klimaindsats
gennem skovrejsning**

Bidrag til den danske klimaindsats gennem skovrejsning

Skove opfanger og lagrer CO₂ og er et af naturens egne effektive midler til at fjerne drivhusgasser fra atmosfæren. I Danmark har vi sat ambitiøse mål om at reducere CO₂-udledningen i den bindende Paris-aftale, der skal begrænse klodens temperaturstigninger. De mål kræver en fælles indsats og konkret handling, og her er skovrejsning en af de oplagte handlemuligheder. Med skovrejsning som middel kan vi, ud over CO₂-reduktion, også glæde os over en række andre positive effekter som for eksempel beskyttelse af drikkevand og vandmiljø, produktion af bæredygtigt tømmer, hensyn til biodiversitet og nye rekreative muligheder, som også er vigtige kriterier i fondens projekter.

Derfor har Klimaskovfonden udviklet en standard for bidrag til den danske klimaindsats gennem skovrejsningsprojekter på dansk jord. Den er tilgængelig på www.klimaskovfonden.dk

Standarden beskriver principperne for bidrag til den danske klimaindsats gennem skovrejsning ud fra Klimaskovfondens rammer og retningslinjer, og forholder sig til en række faktorer, der skal sikre gennemsigthed og troværdighed. Herunder hører også en proces med validering og verifikation, der er vigtigt for at dokumentere klimaeffekten af bidrag. Processen omfatter projektvalidering og effektverifikation, der både foretages af Klimaskovfonden og en uafhængig tredjepart, som sikrer, at projekterne gennemføres som planlagt, og at den forventede CO₂-effekt indfinder sig i projektperioden.

Processen for validering og verifikation beskrives i detaljer trin for trin i dette tillæg til standarden. Endelig beskrives også, hvordan eventuelle afvigelser i projekter håndteres sammen med retningslinjer for reduktion eller tilbagebetaling af støtte.

Validering og verifikation

Monitorering, rapportering og verifikation (ofte omtalt som MRV-processen) er et grundlæggende element i alle frivillige klimaprojekter og nationale og internationale projektstandarder for at sikre troværdigheden af projekterne, effekten og overholdelse af standarden. Klimaskovfonden opdeler den såkaldte MRV-proces i projektvalidering og effektverifikation.

Grundlæggende er processen med validering og verifikation designet til at identificere, håndtere og dokumentere, at der er overensstemmelse mellem projektets tilsagn og det faktisk udførte projekt.

Processen beskriver transparente retningslinjer for reduktion af støtte eller tilbagebetaling i tilfælde af, at projektet afviger fra det projekterede. Processen skal herudover sikre, at kulstoflagringen på arealet løbende verificeres, så der er grundlag for konvertering af CO₂-enheders status fra ex-ante til ex-post, og at der gennemføres overførsler til og fra buffer. Slutteligt dokumenteres den opnåede CO₂-effekt på arealet, så projektet formelt kan afsluttes.

Projektvalidering

Sker typisk én gang og efter projektgennemførelsen og har til formål at tilsikre at projektet er opført som beskrevet i standarden.

Effektverifikation

Dette sker løbende og flere gange og har til formål at tilsikre at projektets budgetterede effekter eftervises og projektet generelt udvikler sig som ønsket – herunder løbende overførsler til og fra buffer i tilfælde af afvigelser fra projektets CO₂-budget.

Seks trin i processen

Der er seks trin i validering af projekt og verifikation af effekt:

1. Færdigmelding af projekt
2. Projektvalidering ved Klimaskovfonden
3. Uafhængig projektvalidering
4. Verifikation 1 foretages af Klimaskovfonden
5. Uafhængig Verifikation 1
6. Løbende CO₂-verifikation

Proces for validering og verifikation af Klimaskovfondens skovrejsningsprojekter

Processen for validering og verifikation opstartes, når projektet er gennemført og kan færdigmeldes i overensstemmelse med projektets endelige tilsagnsbrev. Hvis lodsejer ønsker tilretninger i forhold til tilsagn og projektbeskrivelse, skal dette godkendes af Klimaskovfonden inden projektet udføres og færdigmeldes. Tilhørende projektdokumenter skal opdateres.

I tilfælde af, at der i løbet af processen identificeres afvigelser, der ultimativt kan give anledning til reduktion eller tilbagebetaling af støtte, er disse forhold beskrevet i afsnittet "[Håndtering af afvigelser i projekter](#)".

I tilfælde af, at processen giver anledning til afvigelser mellem budgetteret CO₂-effekt og verificeret CO₂-effekt, der medfører overførsler til eller fra buffer, er dette forhold beskrevet under afsnittet "[Buffer](#)".

Alle omkostninger til validering og verifikation i form af lodsejers eget tidsforbrug og eventuel benyttelse af konsulenter, påhviler lodsejer.

Alle omkostninger til kontroller gennemført af Klimaskovfondens eget personale eller uafhængig tredjepart, påhviler Klimaskovfonden. Klimaskovfonden og uafhængig tredjepart gennemfører både projektvalidering og verifikation 1. Dette sikrer, at projekterne lever op til internationale standarder på det frivillige CO₂-marked. Processen for validering og verifikation evalueres løbende.

Trin 1: Færdigmelding af et projekt

Lodsejer eller skovkonsulent bekræfter på e-mail til sagsbehandler i Klimaskovfonden, at projektet er afsluttet i overensstemmelse med projektbeskrivelsen. I bekræftelsen vedhæftes kvittering for plantekøb hos planteleverandør, hvoraf der som minimum fremgår projektets samlede plantetal fordelt på bevoksninger/litra og træarter.

Færdigmelding kan ske straks efter projektets gennemførelse og skal ske senest 1 år efter.

Trin 2: Projektvalidering foretages af Klimaskovfonden

Efter projektet er færdigmeldt udfører Klimaskovfonden en projektvalidering. Projektvalideringen skal sikre, at anlægget er sket i overensstemmelse med de rammer og retningslinjer som fremgår af tilsagnsbrevet. Projektvalideringen sker ved et fysisk kontrolbesøg på projektarealet og en gennemgang af projektets dokumentation.

Hovedelementerne i projektvalideringen er:

- at det fredsskovpligtige areal og arealet i tilsagnsbrevet stemmer overens med det beplantede areal
- at beplantningen er udført jf. projektbeskrivelsen og opfylder Klimaskovfondens rammer og retningslinjer for skovrejsning, herunder kontrol af hegn, plantetal, kulturmodeller med mere.

Hvis Klimaskovfonden kan validere projektet uden anmærkninger, skal projektvalideringen afsluttes. Det tilstræbes at dette sker senest to måneder efter lodsejers færdigmelding af projektet.

Hvis Klimaskovfonden kan validere projektet uden anmærkninger, udbetales 80% af det støtteberettigede beløb. Det tilstræbes at beløbet er udbetalt senest tre måneder efter lodsejers færdigmelding af projektet.

Hvis der under validering konstateres afvigelser, håndteres dette i en proces, der beskrives i afsnittet "[Håndtering af afvigelser i projekter](#)".

Når projektvalideringen er afsluttet, udarbejder og underskriver Klimaskovfonden en *Projektvalideringsrapport*.

Trin 3: Uafhængig projektvalidering

Udover Klimaskovfondens projektvalidering gennemføres også en projektvalidering af en uafhængig tredjepart. Klimaskovfonden rekvirerer en validator (firma) fra listen af godkendte validatorer til at forestå projektvalidering.

Hovedelementerne af den uafhængige projektvalidering er i høj grad identisk med Klimaskovfondens egen validering, dog kontrolleres yderligere at servitutter er endeligt tinglyst på ejendommen, og har til formål at sikre at Klimaskovfondens projekter lever op til de internationale standarder for det frivillige CO₂-marked omkring uafhængig projektvalidering.

Den udpegede validator får af Klimaskovfonden tilsendt projektets dokumentation herunder Klimaskovfondens *Projektvalideringsrapport*.

Det er validator, der uafhængigt beslutter, hvorvidt projektet kan valideres alene baseret på kontrol af projektets dokumentation, eller hvorvidt der skal gennemføres en fysisk inspektion af projektarealet.

Hvis validering sker uden anmærkninger, skal den uafhængige validering søges afsluttet senest tre måneder efter validator modtager projektets dokumentation.

Hvis der under tredjepartsvalideringer konstateres afvigelser, håndteres dette i en proces, der beskrives i afsnittet "[Håndtering af afvigelser i projekter](#)".

Den uafhængige projektvalidering afsluttes ved at validator underskriver "*Projektvalideringsrapporten*" således denne slutteligt er underskrevet af både Klimaskovfonden og uafhængig tredjepart. Den endelige "*Projektvalideringsrapport*" sendes til Klimaskovfonden.

Når "*Projektvalideringsrapporten*" er endelig og tredjepartsgodkendt tilknyttes rapporten Det Danske Klimaregister der er offentligt tilgængeligt, ligesom projektet får tilknyttet 85% af de fremtidigt budgetterede CO₂-enheder i ex-ante status. De resterende 15% af de fremtidigt budgetterede CO₂-enheder tilgår buffer i ex-ante status.

Trin 4: Verifikation 1 foretages af Klimaskovfonden

Tidligst 30 måneder (2,5 år) og senest 42 måneder (3,5 år) efter færdigmelding tilstræber Klimaskovfonden at udføre Verifikation 1, også kaldet "sundhedstjekket".

Sundhedstjekket skal sikre, at skoven er kommet godt igennem den kritiske etableringsfase og er blevet driftet og udvikler sig efter de rammer og retningslinjer, der fremgår af tilsagnsbrevet.

Sundhedstjekket foregår ved et fysisk kontrolbesøg på projektarealet.

I forbindelse med sundhedstjekket kontrolleres blandt andet følgende:

- Lever kulturerne fortsat op til krav om plantetal?
- Er der huller i kulturer som følge af frost, tørke eller ukrudtstryk?
- Er hegnet fortsat funktionsdygtigt?
- Er der spor efter gødning og/eller sprøjtemidler?

Hvis Klimaskovfonden kan verificere projektet uden anmærkninger, udbetales de resterende 20% af det støtteberettigede beløb. Det er hensigten, at beløbet skal udbetales senest 1 måned efter afsluttet verifikation.

Hvis der under sundhedstjekket konstateres afvigelser i projektet, håndteres dette i en proces, der beskrives i afsnittet "[Håndtering af afvigelser i projekter](#)".

Når verifikation 1, sundhedstjekket, er afsluttet udarbejdes og underskriver Klimaskovfonden en *Sundhedsrapport*.

Trin 5: Uafhængig Verifikation 1

Udover Klimaskovfondens Verifikation 1 gennemfører uafhængig tredjepart ligeledes en verifikation. Klimaskovfonden udpeger verifikator (firma) fra listen af godkendte verifikatorer.

Hovedelementerne af den uafhængige verifikation 1 er identisk med Klimaskovfondens egen verifikation og har til formål at sikre, at Klimaskovfondens

projekter lever op til de internationale standarder for det frivillige CO₂-marked omkring uafhængig effektverifikation.

Den udpegede verifikator får af Klimaskovfonden tilsendt projektets *Sundhedsrapport*.

Det er verifikator, der uafhængigt beslutter, hvorvidt projektet kan verificeres alene på baggrund af den fremsendte *Sundhedsrapport*, eller om der også gennemføres en fysisk inspektion af projektarealet.

Hvis verifikation sker uden anmærkninger, skal den uafhængige verifikation tilstræbes afsluttet senest tre måneder efter verifikator modtager *Sundhedsrapporten*.

Hvis der under den uafhængige verifikation konstateres afvigelser i projektet, håndteres dette i en proces, der beskrives i afsnittet "[Håndtering af afvigelser i projekter](#)".

Den uafhængige projektverifikation afsluttes ved, at verifikator underskriver *Sundhedsrapporten*, så rapporten er underskrevet af både Klimaskovfonden og uafhængig tredjepart. Den endelige *Sundhedsrapport* sendes til Klimaskovfondens sagsbehandler og journaliseres som dokumentation.

Når *Sundhedsrapporten* er endelig og tredjepartsgodkendt tilknyttes projektoplysninger til [Det Danske Klimaregister](#), der er offentligt tilgængeligt. Derudover overføres de relevante CO₂-enheder fra ex-ante til ex-post for både buffer og projektet i klimaregistret.

Trin 6: Løbende CO₂-verifikation

CO₂-verifikation gennemføres med passende intervaller fra år 10 efter projektets færdigmelding og løbende indtil projektperiodens afslutning.

Formålet med den løbende CO₂-verifikation er at opgøre projektets reelle CO₂-effekt og sikre eventuelle overførsler til eller fra buffer hvis budgetteret effekt og reel effekt afviger.

Tilgang, interval og uafhængig verifikation er endnu ikke fastlagt endeligt. Dette skyldes primært, at udviklingen indenfor teknologiske løsninger til opgørelse af landbaserede biogene kulstoflagre er i kraftig udvikling og som ultimativt forventes at kunne give anledning til en både omkostningseffektiv og højfrekvent CO₂-verifikation.

Håndtering af afvigelser i projekter

Hvis der i forbindelse med validering identificeres afvigelser i projekterne, håndteres disse efter Klimaskovfondens principper, der her beskrives.

Med afvigelser forstås, at der efter lodsejers færdigmelding af projektet, konstateres at projektarealet og skoven ikke er etableret eller drevet efter anvisningerne i tilsagnsbrevet, eller at lodsejer på anden vis har tilsidesat forpligtelser eller givet urigtige oplysninger.

Afvigelser kan resultere i reduktion af projektets støtteberettigede beløb eller hel eller delvis tilbagebetaling af allerede udbetalt støtte jf. paragraf 17 i Lov om den Danske Klimaskovfond. Tilbagebetaling af allerede udbetalt støtte er begrænset til tilfælde, hvor der sker overtrædelser af Skovloven. Det gælder i den fulde projektperiode.

Grundlæggende gælder det for afvigelser, der vedrører reduktioner af projektarealets størrelse, at støttebeløbet reduceres forholdsmæssigt svarende til arealreduktionen i forhold til projektbeskrivelsen.

Alle øvrige afvigelser bliver grundlæggende vurderet i forhold til:

- **Alvor:** Afvigelsens alvorlighed afhænger især af afvigelsen/overtrædelsens konsekvenser i forhold til formålet med projektet. For skovrejsning vurderes alvor og varighed at være sammenhængende.
- **Varighed:** Overtrædelsens varighed afhænger navnlig af, hvor længe virkningerne af overtrædelsen gør sig gældende.
- **Omfang:** Hvor omfattende overtrædelsen er, afhænger især af, hvilken virkning, overtrædelsen har på det samlede projekt. Omfanget ses for så vidt muligt for de enkelte dele af projektet i forhold til tilsagnet.

Afvigelser der identificeres ved projektvalidering registreres i en kontrolrapport. De beskrives og opdeles i ukritiske, kritiske og støttereducerende afvigelser og omregnes i et vurderingsskema, hvor den enkelte afvigelse tildes point efter fastsatte kriterier. Efterfølgende summeres på projektniveau. Der er indarbejdet en bagatelgrænse i vurderingsskemaet.

Vurderingsskemaet indgår i den samlede kontrolrapport, der ikke er offentlig tilgængelig, men udleveres til tredjeparts validatorer og verifikatorer. Kontrolrapporten er grundlaget for sagsbehandling og endelig projektvalideringsrapport.

Afvigelser ved trin i processen for validering og verifikation

Afvigelser ved projektvalidering ved Klimaskovfonden (trin 2)

Påbud til lodsejer om udbedring af ukritiske forhold (for eksempel manglende skiltning)

- Udbetaling af 80% støtteberettiget beløb gennemføres.
- Der udarbejdes anmærkning i kontrolrapporten, og ved Verifikation 1 kontrolleres om forholdet er udbedret.

Påbud til lodsejer om udbedring af kritiske forhold (for eksempel et ikke funktionelt hegn)

- Der stilles krav om udbedring, inden udbetaling af 80 % af det støtteberettigede beløb.
- Lodsejer skal dokumentere udbedring, i udgangspunkt ved at fremsende fotodokumentation eller lignende. Hvis dokumentation ikke er mulig uden et fysisk besøg på arealet, vil omkostninger til genbesøg påhvile lodsejer.

Afvisninger, der giver anledning til reduktion af støttebeløb (for eksempel hvis areal er mindre end tilsagn).

- På baggrund af en vurdering af de samlede afvigelser, udarbejdes en kontrolrapport, med udkast til reduktion af støtte.
- Kontrolrapport fremsendes til lodsejer til kommentering med to ugers kommenteringsfrist.
- Hvis lodsejer ikke har kommentarer, gennemføres den foreslåede støttereduktion og udbetaling af 80% af reduceret støttebeløb udbetales.
- Hvis lodsejer ønsker at udbedre et anvist forhold, kan det støtteberettigede beløb opretholdes efter dokumentation for fuld udbedring. Hvis dokumentation kræver genbesøg, påhviler omkostninger hertil lodsejer.

- Hvis lodsejer og Klimaskovfonden ikke kan opnå enighed om Klimaskovfondens vurdering af projektet og reduktion af støtte, har lodsejer klageadgang (se mere i standarden under God forvaltningskik). I tilfælde af, at lodsejer klager afventer udbetaling af beløbet til der er truffet endelig afgørelse, medmindre andet aftales.
- På baggrund af kontrolrapport og efterfølgende sagsbehandling udarbejdes projektvalideringsrapporten.

Afvigelser ved uafhængig projektvalidering (trin 3)

Klimaskovfonden har ikke foranlediget nødvendige tinglysninger på ejendommen.

- Klimaskovfonden får påbud om udbedring og skal fremsende dokumentation til uafhængig validator.
- Projektets CO₂-enheder kan ikke registerføres før dokumentation er fremsendt og uafhængig validator har underskrevet "projektvalideringsrapporten".

Uafhængig validator identificerer ukritiske fejl i Klimaskovfondens "projektvalideringsrapport"

- Klimaskovfonden får påbud om at opdatere "projektvalideringsrapporten" med identificeret anmærkning, underskrive og fremsende til uafhængig validator til dennes underskrift.
- Klimaskovfonden får påbud om at informere lodsejer om, at der er identificeret et forhold, der skal udbedres. Dette kontrolleres ved Verifikation 1.

Uafhængig validator identificerer kritiske eller støttereducerende fejl i Klimaskovfondens kontrolrapport.

- Identificerede kritiske eller støttereducerende fejl beskrives og vurderes af validator jf. kvantificeringstilgangen til afgivelser.
- Der gennemføres en individuel vurdering i samråd mellem Klimaskovfonden og lodsejer om løsning.
- Hvis der skal ske udbedring, sker det på lodsejers regning og dokumentation for udbedring fremsendes til uafhængig validator.
- Hvis der ikke skal ske udbedring, skal projektets budgetterede CO₂-enheder genberegnes og projektbeskrivelsen opdateres inden registerføring gennemføres. Den opdaterede projektbeskrivelse fremsendes til uafhængig validator.
- Hvis forhold ikke udbedres, kan det give anledning til støttereduktion. Støttereduktionen er begrænset til 20 % svarende til endnu ikke udbetalt støtte.

Afviigelser ved verifikation 1 foretaget af Klimaskovfonden (trin 4)

Afviigelse identificeres ved verifikation 1 foretaget af Klimaskovfonden og registreres i "Sundhedsrapporten".

Anmærkninger fra projektvalidering ikke udbedret

- Udbetaling af resterende 20 % af det støtteberettigede beløb afventer, at afviigelsen udbedres.
- Lodsejer skal dokumentere udbedring, i udgangspunkt ved fremsendelse af fotodokumentation eller lignende. Hvis dokumentation ikke er muligt uden et genbesøg, vil omkostninger til genbesøg påhvile lodsejer.

Misligholdelse af driftsforpligtelse jf. tilsagnsbrevet med støttereduktion til følge (eks manglende renhold af bevoksninger).

- Jævnfør kontrolrapport og vurderingsskema for afviigelser, anviser sundhedsrapporten et udkast til omfang af reduktion af støtteberettiget beløb, dog maksimalt 20 % svarende til endnu ikke udbetalt støtte.
- Lodsejer får sundhedsrapporten til kommentering med to ugers kommenteringsfrist.
- Hvis lodsejer ikke har kommentarer, gennemføres støttereduktion og udbetaling af eventuelt resterende støttebeløb udbetales.
- Hvis lodsejer og Klimaskovfonden ikke kan opnå enighed om berettigelsen og værdien af Klimaskovfondens vurdering af støttereduktion, har lodsejer mulighed for at klage. Se afsnit om "governance struktur". I tilfælde af, at lodsejer klager afventer udbetaling af eventuelt resterende støtteberettiget beløb til der er truffet endelig afgørelse.

Afviigelser ved uafhængig verifikation 1 (trin 5)

Afviigelse identificeres af uafhængig part ved verifikation 1 og registres i "Sundhedsrapporten".

Godkendte anmærkninger fra Klimaskovfonden ikke udbedret.

- Klimaskovfonden får påbud om at rette henvendelse til lodsejer og anmoder lodsejer om at udbedre forholdene.

Uafhængig verifikator finder misligholdelser af driftsforpligtelse, ud over eventuelle misligholdelser fundet af Klimaskovfonden, som burde

have givet anledning til støttereduktion.

- Klimaskovfonden får påbud om at opdatere "sundhedsrapporten" med identificeret misligholdelse og fremsende denne til verifikator til dennes underskrift.
- Klimaskovfonden får påbud om at informere lodsejer om, at der er identificeret et forhold omkring misligholdelse af driftsforpligtigelser, lodsejeren kan kommentere på forholdene indenfor 14 dage. Tilbagebetaling af støtte kan kun finde sted, hvis der er tale om en overtrædelse af skovloven.
- Der foretages overførsler fra buffer svarende til opdateret sundhedsrapport ved registerføringen.

Afvielser ved løbende CO₂-verifikation (trin 6)

Forskellene mellem budgetteret CO₂-effekt og verificeret CO₂-effekt i den løbende verifikation giver anledninger til overførsel fra buffer, men anses ikke for at være en afgivelse.

Efter validering af projektet og verifikation 1 er det kun, hvis der på projektarealet er overtrædelser af Skovloven, som medfører afvielser i CO₂-effekt, at Klimaskovfonden kan stille krav om tilbagebetaling af støtte jf. Lov om den Danske Klimaskovfond.